

**«Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟΝ 21^Ο ΑΙΩΝΑ:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΑΣΕΙΣ»**

**Ομιλία του Προέδρου του ΣΕΒ
κ. Οδυσσέα Κυριακόπουλου**

με θέμα

**«ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Η Ελλάδα σε περιβάλλον ελεύθερων αγορών»**

**στο Οικονομικό Συνέδριο
«Η ΩΡΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ»**

Οργάνωση: Ελληνο-Αμερικανικό Εμπορικό Επιμελητήριο

Δευτέρα, 9 Δεκεμβρίου 2002

Αθήναιον Ιντερκοντινένταλ

**ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Η Ελλάδα σε περιβάλλον ελεύθερων αγορών**

Σ αυτήν την ενότητα το θέμα μας είναι η πορεία της χώρας μας μέσα σ' ένα περιβάλλον ελεύθερων, ανταγωνιστικών αγορών. Είναι πιστεύω χρήσιμο να συνοψίσουμε κατ' αρχάς τα βασικά χαρακτηριστικά αυτού του περιβάλλοντος και ακολούθως να διερευνήσουμε τις δυνατότητες της ελληνικής οικονομίας να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις και να εκμεταλλευθεί τις ευκαιρίες που το περιβάλλον αυτό δημιουργεί.

Το πρώτο δεδομένο που μας επηρεάζει καθοριστικά είναι η συμμετοχή της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα στην ευρωζώνη. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή αγορά χαρακτηρίζεται από:

- Ελευθερία στη διακίνηση εμπορευμάτων, υπηρεσιών, ατόμων και επιχειρήσεων.
- Συνεχή διεύρυνση των πεδίων του ανταγωνισμού με το βαθμιαίο άνοιγμα κλειστών ως τώρα τομέων της αγοράς.
- Κοινό νόμισμα που διευκολύνει τις ανταλλαγές και περιορίζει τον συναλλαγματικό κίνδυνο.

Η ενιαία αγορά ολοκληρώνεται σταδιακά, αλλά και διευρύνεται: αύριο με 10 νέα μέλη, ενώ σε λίγα χρόνια και με τις γειτονικές μας χώρες Βουλγαρία και Ρουμανία. Αυτή η Ενιαία Αγορά, της οποίας αναπόσπαστο μέρος είναι πλέον η χώρα μας, λειτουργεί μέσα στο ευρύτερο περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης, που θα διαμορφώνει τις συνθήκες μέσα στις οποίες λειτουργούν η ευρωπαϊκή και η ελληνική οικονομία.

Βέβαια, η παγκοσμιοποίηση δεν είναι νέο φαινόμενο. Στις μέρες μας όμως η παγκοσμιοποίηση χαρακτηρίζεται από την ταχύτερη διάχυση της πληροφόρησης, σε συνδυασμό με την υιοθέτηση από το σύνολο σχεδόν των οικονομιών του κόσμου, του μοντέλου της ελεύθερης οικονομίας. Παγκοσμιοποίηση σήμερα είναι κατά βάση η επέκταση των δυνάμεων της αγοράς πέρα από τα εθνικά σύνορα, με σαφή τάση για τη δημιουργία όλο και μεγαλύτερων ολοκληρώσεων σε ευρύτερα σύνολα όπως είναι ή Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά και η NAFTA.

Η επέκταση των δυνάμεων της αγοράς έχει κατ' αρχήν θετικές επιπτώσεις: Η αγορά προωθεί, μέσω του παγκόσμιου τώρα ανταγωνισμού, την αποτελεσματική κατανομή των πόρων, διευκολύνει την εξειδίκευση χωρών ή κλάδων, επιτρέπει την επέκταση σε νέες αγορές, δίνει σε οικονομίες και άτομα μεγαλύτερες δυνατότητες πρόσβασης σε αγορές, κεφάλαια και τεχνολογίες. Η παγκοσμιοποίηση μεταφέρει με άλλα λόγια τις θετικές πλευρές της ελεύθερης αγοράς και του ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο.

Αυτή η γενική θέση ασφαλώς δεν σημαίνει ότι τα οφέλη από τη λειτουργία των αγορών και του ανταγωνισμού θα είναι δεδομένα, ή ότι θα κατανέμονται το ίδιο σε όλες τις χώρες ή όλες τις κοινωνικές ομάδες. Η επιτυχία εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο χώρες, επιχειρήσεις ή άτομα κινητοποιούνται για να αντιμετωπίσουν την πρόκληση των ελεύθερων αγορών με τον παγκόσμιο ανταγωνισμό.

Στην περίπτωση της χώρας μας το πραγματικό νέο που φέρνει η ένταξη στην ευρωζώνη και η παγκοσμιοποίηση είναι το για πρώτη φορά ουσιαστικό άνοιγμα της ελληνικής οικονομίας στον κόσμο. Το άνοιγμα αυτό θα έχει σημαντικές επιπτώσεις σε όλους τους τομείς της εθνικής ζωής.

Στην οικονομία το κύριο χαρακτηριστικό του νέου περιβάλλοντος θα είναι ο **ανταγωνισμός**, ο οποίος **θα εντείνεται και θα διευρύνεται** διαρκώς. Η επικείμενη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ένας σημαντικός σταθμός αυτής της πορείας. Ενώ δεν υπάρχει πλέον σε επίπεδο κράτους η παρεμβατική προστασία μέσα στην οποία αναπτύχθηκε η παραγωγή μας, νέοι ανταγωνιστές, με το αρχικό πλεονέκτημα του χαμηλού κόστους, θα εισέρχονται στην αγορά. Σύντομα, θα υπάρχει **μία** ευρωπαϊκή αγορά. Όμως ο ανταγωνισμός για τα ελληνικά προϊόντα θα μπορεί να προέλθει από οποιαδήποτε επιχείρηση του κόσμου.

Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον, για να αναπτυχθεί η ελληνική επιχείρηση πρέπει να βελτιώνει διαρκώς την ικανότητα της να διεισδύει σε νέες αγορές και να παραμένει ισχυρή στις παραδοσιακές της αγορές. Να είναι δηλαδή ανταγωνιστική. Και εδώ πιστεύω ότι εντοπίζεται το κύριο πρόβλημα που θα αντιμετωπίσουμε σαν χώρα στο μέλλον. Πόσες ελληνικές επιχειρήσεις είναι

πράγματι ανταγωνιστικές και πόσες χάνουν συνεχώς έδαφος ακόμα και στην εγχώρια αγορά; Η χαμηλή μας ανταγωνιστικότητα παρουσιάζεται στην πράξη από την πολύ μικρή προσέλευση ξένων επενδύσεων αλλά και από την διάρθρωση και το έλλειμμα του εξωτερικού μας εμπορίου.

Η διαπίστωση αυτή είναι γνωστή και καταγράφεται απ' όλους τους διεθνείς οργανισμούς. Τα τελευταία στοιχεία του World Economic Forum είναι πιστευώ ιδιαίτερα αποκαλυπτικά: Η Ελλάδα καταλαμβάνει την 38^η θέση ως προς την ανταγωνιστική της ικανότητα ανάμεσα σε 80 χώρες. Σε καλύτερη θέση βρίσκονται όχι μόνο **όλες** οι χώρες της Ε.Ε. (με εξαίρεση την Ιταλία) αλλά και 4 υπό ένταξη χώρες.

Πέρα όμως από τις διεθνείς κατατάξεις η μειωμένη ανταγωνιστική ικανότητα της ελληνικής οικονομίας καταγράφεται και στην εξέλιξη και τη γεωγραφική κατανομή του εξωτερικού μας εμπορίου: Το εμπορικό μας έλλειμμα διευρύνεται συνεχώς, ενώ μειώνεται και το μερίδιο συμμετοχής των ελληνικών εξαγωγών στο σύνολο των εξαγωγών της Ε.Ε. Το τελευταίο αποδεικνύει το έλλειμμα της ελληνικής ανταγωνιστικότητας και έναντι των υπόλοιπων χωρών της Ένωσης.

Αν η κατάσταση που περιέγραψα συνεχισθεί στο μέλλον η θέση της χώρας θα καταστεί ιδιαίτερα δυσχερής, με άμεσα επακόλουθα στους ρυθμούς ανάπτυξης και στην απασχόληση / ανεργία. Αξίζει τέλος να σημειωθεί ότι μέχρι σήμερα ένα σημαντικό μέρος των απωλειών των εξαγωγών μας προς την Ε.Ε. αντισταθμίζεται από άνοδο των εξαγωγών μας στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Όμως οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, ολοκληρώνοντας την διαδικασία μετάβασης τους στην οικονομία της αγοράς και εντασσόμενες στην Ε.Ε πολύ πιθανόν να στραφούν προς άλλα πιο εξειδικευμένα προϊόντα εντάσεως τεχνολογίας, στα οποία η ανταγωνιστική μας ικανότητα είναι σαφώς χαμηλότερη. Αποτέλεσμα αυτής της τάσης αναμένεται να είναι περαιτέρω υποχώρηση των ελληνικών εξαγωγών.

Είναι συνεπώς φανερό ότι το μέλλον της ελληνικής οικονομίας εξαρτάται από την ικανότητα μας να βελτιώσουμε με ταχύτητα την ανταγωνιστικότητά της χώρας μας. Στη διαδικασία αυτή ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης αναλαμβάνουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις. Δεν είναι λίγες αυτές οι ελληνικές επιχειρήσεις οι οποίες βρίσκονται πλέον μπροστά στη νέα μεγάλη πρόκληση και συμπεριφέρονται ανεξάρτητα από το μέγεθος τους σαν να είναι υπερεθνικές. Για να το επιτύχουν αυτό επανεξετάζουν τις δραστηριότητες τους και είμαι σίγουρος ότι επαναπροσδιορίσουν τις λειτουργίες τους. Η συνεχής διαδικασία αναδιάρθρωσης, η διαρκής προσπάθεια «να εφευρίσκει ξανά η εταιρία τον εαυτό της», ο επαναπροσδιορισμός της αποστολής της, είναι μερικά από τα εργαλεία ύψιστης στρατηγικής σημασίας.

Οι προσαρμογές αυτές αφορούν την ίδια την επιχείρηση, η οποία πρέπει κατ' αρχήν να απαλλαγεί από δεσμεύσεις και νοοτροπίες του παρελθόντος. Στην ευρωπαϊκή και την παγκόσμια αγορά, θα επιτύχουν μόνο οι επιχειρήσεις εκείνες, που κατανοούν ότι **επιχειρηματικότητα σημαίνει ανάληψη πρωτοβουλιών, αποδοχή κινδύνων και υιοθέτηση καινοτομιών.**

Πολλές επιχειρήσεις που έχουν κατανοήσει τις ανάγκες αυτές έχουν ήδη προσαρμόσει ανάλογα τη στρατηγική τους:

- Εισάγουν με επιτυχία τις νέες τεχνολογίες στις δραστηριότητές τους.
- Αναζητούν και βρίσκουν νέες αγορές στις οποίες εγκαθίστανται με επιτυχία.
- Διαφοροποιούν όχι μόνο τα προϊόντα τους αλλά και τις συνολικές τους δραστηριότητες, επεκτεινόμενες σε νέους τομείς.
- Προωθούν τις επιχειρηματικές τους συνεργασίες με εξαγορές και συγχωνεύσεις, ιδρύουν θυγατρικές όχι μόνο στα Βαλκάνια, αλλά και στις ανεπτυγμένες χώρες της Ε.Ε.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις προσπαθούν. Δεν μπορούν όμως να υπερβούν ορισμένα όρια που θέτει το περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργούν. Δεν υπάρχει βέβαια αμφιβολία ότι τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικές αλλαγές και στο μακροοικονομικό περιβάλλον με βελτίωση των μακροοικονομικών συνθηκών, μείωση του πληθωρισμού, περιορισμό των δημοσίων ελλειμμάτων, προώθηση κάποιων διαρθρωτικών αλλαγών. Όλα αυτά οδήγησαν την χώρα στην ευρωζώνη. Όμως πολλά προβλήματα παραμένουν και εξακολουθούν να δρουν ως τροχοπέδη στην προσπάθεια βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας. Θα αναφερθώ σύντομα στο Κράτος και την Παιδεία.

Αρχίζοντας από το Κράτος είναι πλέον φανερό σε όλους τους επιχειρηματίες και τους περισσότερους πολίτες της χώρας ότι το μέγεθος, η δομή και η λειτουργία του δεν ανταποκρίνονται στις νέες συνθήκες. Γιατί όπως όλοι οι τομείς έτσι και το Κράτος αντιμετωπίζει ένα νέο, έντονο ανταγωνισμό από το κόστος και την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχουν άλλα κράτη. Η Ελλάδα δεν μπορεί να προστατευθεί με τις πρακτικές που χρησιμοποιούσε μέχρι σήμερα. Ο ριζικός εκσυγχρονισμός του Κράτους είναι η μόνη δυνατή απάντηση. Πρέπει να δημιουργήσουμε ένα νέο Κράτος, ευέλικτο και αποτελεσματικό που θα μπορεί να παρακολουθεί τις αλλαγές και να προσαρμόζεται στις νέες συνθήκες. Δύο είναι, πιστεύω, οι βασικές περιοχές όπου πρέπει να υπάρξουν ριζοσπαστικές τομές:

Πρώτον, η **Δημόσια Διοίκηση**. Με αυτή τη Δημόσια Διοίκηση, που όχι μόνο δεν ενθαρρύνει τις αλλαγές, την δημιουργικότητα και επιχειρηματικότητα του καθενός αλλά αντίθετα τις καταπνίγει, δεν μπορούμε να αντιμετωπίσουμε ένα περιβάλλον, που κύριο χαρακτηριστικό του είναι η αλλαγή. Για να λειτουργήσει ευέλικτα και αποτελεσματικά η Δημόσια Διοίκηση δεν αρκεί ο ποσοτικός περιορισμός της. Πρέπει από ένα κεντρικά ελεγχόμενο σύστημα, να μετασχηματισθεί σε ένα σύστημα αυτοτελών ευέλικτων οργανισμών, που διαχειρίζονται συγκεκριμένους πόρους για να παράγουν συγκεκριμένα προϊόντα και υπηρεσίες.

Το δεύτερο μεγάλο ζήτημα που σχετίζεται με το Κράτος, είναι **το θεσμικό πλαίσιο που καθορίζει τη λειτουργία της οικονομίας**. Το θεσμικό αυτό πλαίσιο είναι παρωχημένο και λειτουργεί ανασταλτικά για κάθε δημιουργική πρωτοβουλία. Απαιτείται και εδώ μία εκ βάθρων ανανέωση για την

κατάργηση της πολυνομίας, την απλοποίηση των διαδικασιών, την διαφάνεια την γρήγορη και αποτελεσματική λειτουργία της δικαιοσύνης.

Και έρχομαι τώρα στο δεύτερο μεγάλο ζήτημα, εκείνο της **Παιδείας**. Είναι φανερό ότι οι μεγάλες αλλαγές που συντελούνται σε παγκόσμιο επίπεδο δεν μπορούν να αφήσουν ανεπηρέαστη την παιδεία. Η κοινωνία της γνώσης διαμορφώνεται και λειτουργεί μόνο μέσα από μια διαδικασία συνεχών προσαρμογών και έντονης αλληλεξάρτησης παιδείας με την οικονομία. Αλλαγές στη λειτουργία της οικονομίας πρέπει να θέτουν σε κίνηση δυνάμεις που μεταβάλλουν ριζικά τον χαρακτήρα της παιδείας.

Όσο και αν το υπουργείο Παιδείας να προσπαθεί, μέσα σε αυστηρά εθνικά πλαίσια, η διαδικασία αυτή τον προηγούμενο αιώνα παρήγαγε συγκεκριμένους τύπου εκπαίδευσης σε κάθε χώρα της Ευρώπης. Η διαδικασίες όμως αυτές δεν αφήνουν περιθώρια για να λειτουργήσουν οι ταχείες διαδικασίες προσαρμογής που απαιτεί η οικονομία της αγοράς και του ανταγωνισμού.

Για να προσαρμοσθεί η παιδεία σ' αυτό το νέο περιβάλλον δεν αρκεί να αποκτήσει ένα νέο περιεχόμενο, συμβατό με τις νέες ανάγκες. Εξίσου σημαντικό είναι να ενισχυθεί η ικανότητα του εκπαιδευτικού μας συστήματος να προσαρμόζεται μέσα από τις δικές του πρωτοβουλίες και όχι μόνο με άνωθεν «μεταρρυθμίσεις». Μόνο έτσι θα μπορέσει να παρακολουθήσει έγκαιρα τις αλλαγές που πραγματοποιούνται.

Κυρίες και Κύριοι,

Η ελεύθερη οικονομία που διαμορφώνεται σε παγκόσμιο επίπεδο είναι ένας δύσκολος στίβος. Από την άλλη πλευρά προσφέρει νέες ευκαιρίες τις οποίες θα μπορέσουν να εκμεταλλευθούν όσοι τρέχουν πιο γρήγορα. Για να εξασφαλίσουμε σήμερα το μέλλον της ελληνικής οικονομίας πρέπει να σπεύσουμε, να επιταχύνουμε τις μεγάλες μεταρρυθμίσεις που καθυστερούν, να προχωρήσουμε ως επιχειρήσεις με τόλμη και διορατικότητα.

Πρόταση του ΣΕΒ είναι η **Εθνική Επιτροπή Ανταγωνιστικότητας**, που πρόσφατα συνεκλήθη, με την παρουσία και του πρωθυπουργού, για να χαράξει άμεσα ένα πλάνο δράσης για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας μας. Ένα τέτοιο σχέδιο δράσης θα είχε τους εξής άξονες :

1. Σύγκριση όλου του κανονιστικού και νομοθετικού πλαισίου με ανταγωνίστριες χώρες. Μεταφορά βέλτιστων πρακτικών στη χώρα μας.
2. Εύρεση μηχανισμών για να υλοποιηθούν οι στόχοι της Λισσαβόνας
3. Απορύθμιση (deregulation) κρατικών παρεμβάσεων και άρση αντικινήτρων για την προσέλκυση επενδύσεων
4. Αξιολόγηση των επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα όλων των νέων νόμων και κανονιστικών πράξεων.
5. Καταπολέμηση της διαφθοράς.
6. Σύνδεση αύξησης αμοιβών με την παραγωγικότητα στον ιδιωτικό και στο δημόσιο τομέα.
7. Κίνητρα για παραγωγή καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών .

8. Ελέγχου ποιότητας ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών.
9. Χάραξη στρατηγικής που θα στοχεύει στο διπλασιασμό των Τουριστικών Εσόδων

Πιστεύω ότι η ελληνική οικονομία έχει κατακτήσει μια θέση που της επιτρέπει τουλάχιστον να αγωνισθεί στο παγκόσμιο στίβο αυτό με καλές προοπτικές. Τώρα χρειαζόμαστε περισσότερες πράξεις και λιγότερα λόγια.-